

Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος, με το οποίο γίνεται «Χαρακτηρισμός των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των «GR2330005: Θίνες και παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Στροφυλιά, Κακόβατος», «GR2330008: Θαλάσσια περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας: Ακρ. Κατάκολο - Κυπαρισσία» και «GR2550005: Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι – Κυπαρισσία)» και της ευρύτερης περιοχής τους, ως «Περιοχή Προστασίας της Φύσης», καθορισμός ζωνών προστασίας, καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης και σύσταση αρμόδιου οργάνου διαχείρισης και διοίκησής του».

Αθήνα, Μάρτιος 2016

Το παρόν κείμενο αποτελεί το κείμενο συμμετοχής των οργανώσεων ΑΡΧΕΛΩΝ, MEDASSET και WWF Ελλάς στη δημόσια διαβούλευση που αφορά στο σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος (Π.Δ.) «Χαρακτηρισμός των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των «GR2330005: Θίνες και παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Στροφυλιά, Κακόβατος», «GR2330008: Θαλάσσια περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας: Ακρ. Κατάκολο - Κυπαρισσία» και «GR2550005: Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι – Κυπαρισσία)» και της ευρύτερης περιοχής τους, ως «Περιοχή Προστασίας της Φύσης», καθορισμός ζωνών προστασίας, καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης και σύσταση αρμόδιου οργάνου διαχείρισης και διοίκησής του», η οποία (διαβούλευση) οργανώνεται στον ιστότοπο www.opengov.gr από τις 26 Φεβρουαρίου 2016 έως τις 15 Μαρτίου 2016.

Ακολουθούν γενικές και ειδικές παρατηρήσεις επί του σχεδίου Π.Δ. και των όρων και προϋποθέσεων που θέτει για την περιοχή. Για κάθε θέμα που θίγει ένα Π.Δ. χαρακτηρισμού προστατευόμενης περιοχής προέχει ο σκοπός προστασίας και συνεπώς θα πρέπει να εξετάζεται αν οι προτεινόμενες διατάξεις συνάδουν με τον σκοπό προστασίας ή όχι. Ειδικά για τις ΕΖΔ, όπως σημειώνει ο ν. 3937/2011 και επισημαίνει και το Συμβούλιο της Επικρατείας «*η οριοθέτηση, η πιθανή ζώνωση και οι θεσμοθετούμενες ρυθμίσεις, απαγορεύσεις όροι και περιορισμοί συνάδουν με τον στόχο προστασίας*» (Π.Ε. 32/2015). Σημειώνεται ότι στις παρατηρήσεις μας δίνεται έμφαση στην καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα των προβλέψεων του σχεδίου Π.Δ. στην προστασία της θαλάσσιας χελώνας και του δεύτερου σε σημαντικότητα στη Μεσόγειο βιοτόπου αναπαραγωγής της. Ως εκ τούτου αξιολογούνται τα προτεινόμενα μέτρα προστασίας που αφορούν τόσο στον αιγιαλό, ως τόπο αναπαραγωγής του είδους, όσο και στα παράκτια τμήματα, όπου οι λαμβάνουσες χώρα δράσεις και δραστηριότητες επηρεάζουν την βιωσιμότητα του είδους.

Γενικές παρατηρήσεις

1. Το σχέδιο Π.Δ. επιδιώκει να καλύψει βασικές υποχρεώσεις της χώρας που αφορούν στην εφαρμογή της κείμενης εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας και ειδικότερα στην προστασία και διαχείριση τριών περιοχών Natura 2000 καθώς και προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων, και θα πρέπει να λάβει υπόψη του πρόσφατες εξελίξεις και συγκεκριμένα 1) την εκκρεμή υπόθεση στο ΔΕΕ (C-504/14) και τη σχετική πρόταση της Γενικής Εισαγγελέως, 2) το πρακτικό επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας επί προηγούμενου σχεδίου διατάγματος για την περιοχή, 3) τη Σύσταση της Σύμβασης της Βέρνης (174, Δεκέμβριος 2014) και την νέα επιστολή που έχει στείλει προς την Ελλάδα, 4) την Έκθεση Μικτού Κλιμακίου Ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης με αντικείμενο την διενέργεια ελέγχου νομιμότητας πράξεων και ενεργειών που σχετίζονται με υπόθεση διάνοιξης δρόμων και οικοδόμησης σε Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Δεκέμβριος 2013), 5) τα πορίσματα των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος για παρεμβάσεις στην περιοχή.
2. Με δεδομένο το Π.Ε. 32/2015 (Σκ. 13) αλλά και την ΕΠΜ (Κεφ. 2.5) δεν καθίσταται σαφές γιατί δεν προκρίνεται ο χαρακτηρισμός «εθνικό πάρκο» για το σύνολο της έκτασης της περιοχής στο οποίο θα μπορούσε στη συνέχεια να περιλαμβάνονται οι ζώνες που προτείνονται. Λόγω της «μεγάλης έκτασης» και της «εξέχουσας οικολογικής ή άλλης φυσικής σπουδαιότητας» της περιοχής που καλύπτει το Π.Δ., αιτιολογείται ο χαρακτηρισμός της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο. Καθώς «μεγάλο τμήμα του

καταλαμβάνει θαλάσσια... περιοχή μπορεί να ονομάζεται ειδικότερα θαλάσσιο πάρκο» (άρθρο 5 παρ. 3γ Ν. 3937/2011).

3. Στο σχέδιο Π.Δ., τόσο στο άρθρο 3 όσο και στις γενικές διατάξεις, γίνεται συχνή αναφορά στη χρήση «υφιστάμενων» δρόμων, μη διαφοροποιώντας τους νόμιμους από τους παράνομους δρόμους και ουσιαστικά νομιμοποιώντας, για παράδειγμα, τους παράνομους δρόμους που έχουν ανοιχτεί στις ζώνες ΠΠΦ1 και ΠΠΦ2 (όπου βρίσκεται η ιδιοκτησία της «Νέος Κότινος Α.Ε.»). Εντύπωση προκαλεί ότι ενώ σε σημεία του διατάγματος (αρθ. 3,Β.1.2(α)4, αρθ. 3Β.1.2(γ)4, αρθ.3Β.1.3(2) κοκ) προβλέπεται η διατήρηση των γεωμετρικών χαρακτηριστικών και της ανεπίστρωτης της επιφάνειας των υφιστάμενων χωματοδρόμων, σε άλλα σημεία δεν υπάρχει ουδεμία τέτοια πρόβλεψη, αφήνοντας το περιθώριο ακόμα και για ασφαλτόστρωση τους. Είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη 1) οι διατάξεις του άρθ. 14 παρ. 4 Ν. 3937/2011, 2) η Έκθεση Μικτού Κλιμακίου Ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης με αντικείμενο την διενέργεια ελέγχου νομιμότητας πράξεων και ενεργειών που σχετίζονται με υπόθεση διάνοιξης δρόμων και οικοδόμησης σε Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Δεκέμβριος 2013), 3) τα πορίσματα των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, 4) η υπ' αριθμ. 174 Σύσταση της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης (Δεκέμβριος 2014), 5) το υπ' αριθμ. 32/2015 Π.Ε. του ΣτΕ (βλ. σκέψη 16, σελ. 38, περίπτωση γ) και 6) οι από 18/02/2016 κατατεθειμένες στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως (σκέψεις 67 έως 84). Προτείνεται σε όλο το διάταγμα να γίνεται αναφορά σε «νόμιμα υφιστάμενους δρόμους». Ειδικά για τους δρόμους που είναι παράνομοι θα πρέπει να προβλέπει το διάταγμα το κλείσιμο τους και την πλήρη αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας που έχει σημειωθεί.

Ειδικές παρατηρήσεις

Έχοντας υπόψη, παράγραφος 16

Όπως υπάρχει πρόβλεψη για διάφορες γνωμοδοτήσεις, θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη και για επόμενη γνωμοδότηση του ΣτΕ, καθώς όπως επισημαίνεται στο σχετικό πρακτικό επεξεργασίας, το δικαστήριο δεν επεξεργάστηκε πλήρως το κείμενο του προηγούμενου σχεδίου διατάγματος για την περιοχή του Κυπαρισσιακού (ΣτΕ Π.Ε. 32/2015 Σκ. 9, 18).

Άρθρο 2 – Οριοθέτηση και ζώνωση της συνολικής περιοχής

Παρά το γεγονός ότι στο άρθρο 1, παράγραφος 2 αναφέρεται ότι στόχος του παρόντος σχεδίου Π.Δ. είναι η προστασία της ακεραιότητας της περιοχής, με ενδιαφέρον εντοπίζουμε ότι με την προτεινόμενη ζώνωση ουσιαστικά επιχειρείται η διχοτόμηση της προστατευτέας περιοχής σε δύο υποπεριοχές, δηλ. την περιοχή προστασίας της φύσης (άρθρο 2, παράγραφος 1) και την περιφερειακή ζώνη προστασίας (άρθρο 2, παράγραφος 2), βασικό χαρακτηριστικό της οποίας είναι η δυνατότητα δόμησης, καθόσον στην πλειοψηφία της ορίζεται ως ΖΑΤ.

Η έκταση της περιοχής προστασίας της φύσης είναι αρκετά μικρότερη από εκείνη της περιοχής μελέτης και προστασίας που είχε ενταχθεί στην ΕΠΜ και σε προηγούμενα σχέδια διατάγματος που χαρακτήριζαν το σύνολο της περιοχής ως περιφερειακό πάρκο, χωρίς να δίνεται κάποια εξήγηση για τη συρρίκνωση αυτή. Σημειώνουμε, ωστόσο, ως πολύ σημαντική την πρόβλεψη των ΠΠΦ ως ενιαίες συνεχόμενες περιοχές κατά μήκος της ακτογραμμής και καλύπτοντας το σύνολο των περιοχών φωτοκίας της χελώνας καρέτα καθώς και τις σταθερές

και μετακινούμενες αμμοθίνες, σε αντίθεση με προβλέψεις για διακοπτόμενες ζώνες που είχαν περιληφθεί σε προηγούμενα σχέδια διατάγματος για την περιοχή.

Με δεδομένο το σκεπτικό του Π.Ε. 32/2015 (Σκ. 13) αλλά και την ΕΠΜ (Κεφ. 2.5) δεν αντιλαμβανόμαστε γιατί δεν προκρίνεται ο χαρακτηρισμός «εθνικό πάρκο» για το σύνολο της έκτασης της περιοχής στο οποίο θα μπορούσε στη συνέχεια να περιλαμβάνονται οι ζώνες που προτείνονται. Μολονότι οι διατάξεις για τις περιοχές (απλής) προστασίας της φύσης μοιάζουν αυστηρές, υπάρχουν μερικές δραστηριότητες που επιτρέπονται μέσα σε αυτές βάσει ειδικών νόμων – π.χ., στρατηγικές επενδύσεις, υφιστάμενες (κατά τον ν. 4042) εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων. Ο χαρακτηρισμός «εθνικό πάρκο» ανταποκρίνεται καλύτερα στην έκταση, τον χαρακτήρα και τα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής που είναι εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς σημασίας.

Αίσθηση προκαλεί ο κατακερματισμός της περιοχής σε 20 ζώνες και υποζώνες, οι οποίες δεν δικαιολογούνται από τα οικολογικά και περιβαλλοντικά στοιχεία της κάθε περιοχής. Ειδικότερα δεν δικαιολογείται ο διαχωρισμός της ζώνης ΠΠΦ-2 σε έξι διαφορετικές υποζώνες που στην πλειοψηφία τους χαρακτηρίζονται από την παρουσία σταθεροποιημένων θινών, καθώς η μόνο διαφοροποίηση στους όρους που αφορούν στη ζώνη ΠΠΦ-2 αφορά την υποζώνη ΠΠΦ -2β. Επίσης δεν δικαιολογείται ο διαχωρισμός σε πέντε διαφορετικές ΠΦΣ και μάλιστα με επιπλέον υποζώνες εντός της κάθε ΠΦΣ. Ο μεγάλος αριθμός ζωνώσεων και υποπεριοχών θα προκαλέσει σύγχυση και σοβαρά προβλήματα στην εφαρμογή και την επιβολή των μέτρων προστασίας. Η περίπτωση της περιοχής της λίμνης Καϊάφα και ο κατακερματισμός της εστιασμένης αυτής περιοχής σε περισσότερες από εννέα ζώνες είναι πλέον χαρακτηριστική των προβλημάτων που θα προκύψουν σε μία σχετικά μικρή έκταση.

Το άρθ. 5 παρ. 6 του ν. 3937/2011 προβλέπει τη δυνατότητα ύπαρξης «*περιφερειακή[ς] – ρυθμιστική[ς] ζώνη[ς] προστασίας, επαρκούς έκτασης, ώστε να κλιμακώνονται οι όροι και περιορισμοί για την καλύτερη διασφάλιση του προστατευτέου αντικειμένου*». Προτείνεται να αξιοποιηθεί αυτή η δυνατότητα και να διασφαλιστεί η κλιμάκωση των όρων και περιορισμών, ώστε: 1) να δημιουργηθεί περιφερειακή ζώνη γύρω από την ΠΠΦ-3 «Θαλάσσια Περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας», 2) τα όρια των ΠΠΦ (ΠΠΦ-2γ, 2ε, 2στ) να μην συμπίπτουν με τα εξωτερικά όρια της περιοχής αλλά να περιβάλλονται από κάποια περιφερειακή ζώνη, 3) να κλιμακώνονται οι ρυθμίσεις εντός της περιφερειακής ζώνης που εφάπτεται σε περιοχές ΠΠΦ-1 (π.χ. στις περιοχές Ζαχάρως και Γιαννιτσοχωριού, όπου η ΖΑΤ οριοθετείται ακριβώς πίσω από την ΠΠΦ-1α και το παράκτιο τμήμα από το ρέμα Μπραζέρι (ή Πραζέρη) έως την Κυπαρισσία, όπου η ΖΑΤ οριοθετείται πίσω από την ΠΠΦ-1β) και 4) να διασφαλίζονται οι εστιασμένες περιοχές που χαρακτηρίζονται ως «προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί».

Άρθρο 2, παράγραφος 1, περίπτωση β – οριοθέτηση περιοχής ΠΠΦ-1β

Ως ΠΠΦ-1β ορίζεται το τμήμα «παράκτιες αμμοθίνες από τις εκβολές της Νέδας ως το ρέμα Μπραζέρι» (ή ρέμα Πραζέρη όπως ονομάζεται στον συνοδευτικό χάρτη 01-4). Το ρέμα Μπραζέρι βρίσκεται βορειότερα από το βόρειο άκρο του χωριού Καλό Νερό. Ωστόσο στον συνοδευτικό του σχεδίου Π.Δ. χάρτη 01-4 φαίνεται ότι η ζώνη ΠΠΦ-1β συνεχίζεται και μετά το ρέμα Μπραζέρι προς νότο, δηλαδή ότι εντός αυτής βρίσκονται και: (α) η παραλία του χωριού Καλό Νερό, η οποία εκτείνεται από το ρέμα Μπραζέρι προς βορρά έως τον ποταμό Αρκαδικό (ή ρέμα Περιστεριάς όπως ονομάζεται στο συνοδευτικό χάρτη 01-4) προς νότο, (β) οι παραλίες που βρίσκονται νότια του Αρκαδικού ποταμού μέχρι το λιμάνι της Κυπαρισσίας.

Προκύπτει επομένως ότι η χρήση του τοπωνυμίου Μπραζέρι είναι προφανώς εσφαλμένη. Πρέπει να διορθωθεί ώστε να μην προκαλείται σύγχυση για τα ακριβή όρια της ΠΠΦ-1β.

Σε κάθε περίπτωση στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθούν τα εξής: Αναφορικά με την ωοτοκία της θαλάσσιας χελώνας, η παράκτια ζώνη της ΠΠΦ-1α (από ποταμό Αλφειό προς βορρά έως ποταμό Νέδα προς νότο) συγκεντρώνει το 13% των φωλιών του είδους σε όλον τον Κόλπο, το τμήμα της ΠΠΦ-1β που εκτείνεται μεταξύ του ποταμού Νέδα προς βορρά και του ποταμού Αρκαδικός (ή ρέμα Περιστεριάς) προς νότο συγκεντρώνει το 82% των φωλιών όλου του Κόλπου και αποτελεί τον πυρήνα του βιοτόπου ωοτοκίας, ενώ το τμήμα της ΠΠΦ-1β που εκτείνεται μεταξύ του ποταμού Αρκαδικός (ή ρέμα Περιστεριάς) προς βορρά έως το ακρωτήριο Κούνελος (νότια της πόλης της Κυπαρισσίας) προς νότο συγκεντρώνει μόλις το 5% των φωλιών (βλ. σελ 140-141 της ΕΠΜ).

Προτείνουμε να διορθωθεί το παραπάνω πρόβλημα στον ορισμό της ζώνης ΠΠΦ-1β.

Άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση β2 – οριοθέτηση Ζώνης Αγροτικού Τοπίου (ΖΑΤ)

Ως ΖΑΤ ορίζεται το σύνολο της περιοχής, το οποίο δεν έχει οριστεί ως Περιοχή Προστασίας της Φύσης (ΠΠΦ) ή ως Προστατευόμενος Φυσικός Σχηματισμός (ΠΦΣ). Όπως εκτέθηκε και στο παραπάνω, η ΖΑΤ εφάπτεται σε περιοχές ΠΠΦ (π.χ. στις περιοχές Ζαχάρως και Γιαννιτσοχωρίου, όπου η ΖΑΤ οριοθετείται ακριβώς πίσω από την ΠΠΦ-1α και το παράκτιο τμήμα από το ρέμα Μπραζέρι (ή Πραζέρι) έως την Κυπαρισσία, όπου η ΖΑΤ οριοθετείται πίσω από την ΠΠΦ-1β) και περιλαμβάνει οριζόντιες ρυθμίσεις, χωρίς κάποια κλιμάκωση.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι στην ΠΠΦ-1α (Αλφειός προς βορρά έως Νέδα προς νότο) γίνεται το 13% των φωλιών του Κόλπου, στο τμήμα της ΠΠΦ-1β που βρίσκεται μεταξύ του ρέματος Μπραζέρι (ή Πραζέρι) προς βορρά και του ποταμού Αρκαδικού προς νότο γίνεται το 19,4% των φωλιών του Κόλπου, ενώ στο τμήμα Αρκαδικός προς βορρά έως το ακρωτήριο Κούνελος (νότια της πόλης της Κυπαρισσίας) προς νότο γίνεται το 5% των φωλιών του Κόλπου. Λαμβανομένων υπόψη των μεγάλων διαφοροποιήσεων φωλεοποίησης στα διάφορα τμήματα παραλίας, ακριβώς πίσω από τα οποία οριοθετείται η ΖΑΤ καθώς και των ενιαίων (δηλαδή οριζόντιων) όρων και επιτρεπόμενων χρήσεων που προβλέπονται στο σύνολο της ΖΑΤ (βλ. σχετικό σχολιασμό κατωτέρω υπό άρθρο 3, παράγραφος Β2), προκύπτει ότι η οριοθέτηση της ΖΑΤ, των ενδεχόμενων επιμέρους τμημάτων αυτής καθώς και οι προβλεπόμενοι όροι και χρήσεις είναι προτιμότερο να μην διατυπώνονται με τρόπο ενιαίο αλλά να προσαρμόζονται ανάλογα με την σημασία του εμπροσθεν βιοτόπου.

Άρθρο 3, παράγραφος Α1 – επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ΠΠΦ-1

Στην παράγραφο Α1 του άρθρου 3 ορίζονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ΠΠΦ-1, δηλαδή στις παραλίες ωοτοκίας των περιφερειακών ενοτήτων Ηλείας (ζώνη ΠΠΦ-1α) και Μεσσηνίας (ζώνη ΠΠΦ-1β). Επ' αυτών σημειώνουμε τα ακόλουθα:

1. Στην **περίπτωση 1** θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ποιος είναι ο φορέας διαχείρισης της περιοχής, καθώς δεν υπάρχει αναφορά σε φορέα διαχείρισης στο υπόλοιπο διάταγμα.
2. Στην **περίπτωση 2** προβλέπεται έκθεση τεκμηρίωσης σκοπιμότητας έργων και εργασιών που αποσκοπούν στη βελτίωση, διατήρηση ή/και αποκατάσταση των χαρακτηριστικών του οικοσυστήματος, χωρίς ωστόσο να γίνεται αναφορά στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης που προβλέπει το άρθρο 4. Συνεπώς προτείνεται να επιτρέπονται έργα και εργασίες

«σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους του Σχεδίου Διαχείρισης της περιοχής και εφόσον περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης». Επιπλέον από τη διατύπωση της διάταξης δεν είναι σαφές ποια είναι η υπηρεσία διοίκησης: η ΠΕΧΩΣ ή το γραφείο διοίκησης (του άρθρου 8). Σε κάθε περίπτωση για τέτοια έργα θα πρέπει να ζητείται η «σύμφωνη» γνώμη της όποιου σχήματος διαχείρισης της περιοχής.

3. Στην **περίπτωση 3** προβλέπεται η δυνατότητα «πρόσβασης προς την ζώνη του αιγιαλού, αποκλειστικά από τις υφιστάμενες προς την ακτή προσβάσεις».

Σημειώνεται ότι εντός του τόπου κοινοτικής σημασίας GR 2550005 «Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι –Κυπαρισσία)» και συγκεκριμένα στο συνεχές παραλιακό μέτωπο μεταξύ των οικισμών Ελαία και Αγιαννάκη (**προτεινόμενη από το παρόν σχέδιο Π.Δ. ζώνη ΠΠΦ-2γ**), μήκους 2,5 χλμ. και έκτασης περίπου 300.000 τ.μ., ιδιοκτησίας της εταιρίας «Νέος Κότινος Α.Ε.», κατασκευάστηκαν τα έτη 2011 και 2012 πέντε κάθετοι προς την παραλία δρόμοι. Η κατασκευή τους έγινε χωρίς σχετική άδεια ή έγκριση περιβαλλοντικών όρων και είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή θινικών σχηματισμών. Δεδομένης, συνεπώς, της ύπαρξης παράνομων δρόμων στην προστατευτέα περιοχή, η συγκεκριμένη διάταξη θα πρέπει να αναθεωρηθεί και να λάβει υπόψη της τα εξής: 1) τις διατάξεις του άρθ. 14 παρ. 4 Ν. 3937/2011, 2) την Έκθεση Μικτού Κλιμακίου Ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης με αντικείμενο την διενέργεια ελέγχου νομιμότητας πράξεων και ενεργειών που σχετίζονται με υπόθεση διάνοιξης δρόμων και οικοδόμησης σε Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Δεκέμβριος 2013), 3) τα πορίσματα των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, 4) την υπ' αριθμ. 174 Σύσταση της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης (Δεκέμβριος 2014), 5) Το υπ' αριθμ. 32/2015 Πρακτικό Επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σκέψη 16, σελ. 38, περίπτωση γ) και 6) τις από 18/02/2016 κατατεθειμένες στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως (σκέψεις 67 έως 84).

Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί πως η έλλειψη ειδικού παραρτήματος στην ΕΠΜ με το οδικό δίκτυο της προστατευτέας περιοχής και η παράλειψη καθορισμού μέσω του σχεδίου Π.Δ. των σημείων και των διαδρομών μέσω των οποίων οι λουόμενοι θα έχουν πρόσβαση στην ακτή, ώστε να υπάρχει σαφήνεια και να δημιουργηθούν στα σημεία αυτά και οι κατάλληλες υποδομές υποδοχής των επισκεπτών, στο μέλλον θα οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης των αμμοθινών, που αποτελούν προστατευόμενους οικοτόπους από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ και του συνόλου της παράκτιας ζώνης. Η παράλειψη αυτή έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την παραδοχή ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία της θαλάσσιας χελώνας μεταξύ του Καλού Νερού και των εκβολών της Νέδας (δηλ. στο βόρειο τμήμα ΠΠΦ-1β, βλ. σελ. 365 της ΕΠΜ). Τέτοιου είδους σοβαρά ζητήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω του Σχεδίου Διαχείρισης όταν στην πράξη χαρακτηρισμού (Π.Δ.) απουσιάζουν παντελώς οι σχετικοί όροι και προϋποθέσεις.

Προτείνουμε να γίνει αντικατάσταση από «υφιστάμενες» σε «νομίμως υφιστάμενες» προσβάσεις. Επίσης να γίνει ρητή αναφορά περί κατάργησης των παράνομων διόδων που υπάρχουν εντός της προστατευτέας περιοχής (είτε παράλληλοι στο παραλιακό μέτωπο και εντός της θινικής βλάστησης κατακερματίζοντας αυτή, είτε κάθετοι στο παραλιακό μέτωπο με απολήξεις στη θινική βλάστηση) και να διαταχθεί η αποκατάσταση της βλάστησης των θινών.

4. Στην **περίπτωση 5** προβλέπεται «η ημερήσια επίσκεψη και η ξενάγηση επισκεπτών με σκοπό την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την παρατήρηση της φύσης και την αναψυχή». Ο εν λόγω όρος είναι άκρως γενικά διατυπωμένος και δημιουργεί σύγχυση σχετικά με την επιτρεπτή χρήση της ζώνης του αιγιαλού από τους λουόμενους. Είναι απαραίτητο να αποσαφηνιστούν οι όροι με τους οποίους οι λουόμενοι δύνανται να απολαμβάνουν το δημόσιο αγαθό του αιγιαλού χωρίς όμως να παρενοχλούν την θαλάσσια χελώνα κατά τον άκρως ευαίσθητο κύκλο αναπαραγωγής της (ώρες παραμονής στον αιγιαλό, προτεινόμενη ζώνη χρήσης, μη οχλούσα συμπεριφορά). Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως στην θέματι περιοχή υπάρχει διαχρονικά παρενόχληση της θαλάσσιας χελώνας λόγω ανθρώπινης παρουσίας στην παραλία ωτοκίας κατά τις βραδινές ώρες.

Προτείνουμε να προβλεφθεί ότι επιτρέπεται η παραμονή από την ανατολή μέχρι 1 ώρα μετά την δύση του ηλίου με τρόπο που θα καθορίζεται στο Σχέδιο Διαχείρισης ή/και στον Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας της περιοχής, προκειμένου να αποφεύγεται η υποβάθμιση των αμμοθινών και της αυτοφυούς βλάστησης.

5. Στην **περίπτωση 6** θα πρέπει να προστεθεί πρόβλεψη για φυτεύσεις μόνο με αυτοφυή είδη της περιοχής, κατ' αντιστοιχία όσων γράφονται για τους Προστατευόμενους Φυσικούς Σχηματισμούς (βλ. αρθ. 3 (B.1.1)(ε)(i)).

Άρθρο 3, παράγραφος Α2.1 – επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ΠΠΦ-2

Στην παράγραφο Α2.1 του άρθρου 3 προβλέπονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ΠΠΦ -2 «ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΘΙΝΕΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΔΑΣΙΚΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ». Επ' αυτών σημειώνουμε τα ακόλουθα:

1. Στην **περίπτωση 1** θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ποιος είναι ο φορέας διαχείρισης της περιοχής, καθώς δεν υπάρχει αναφορά σε φορέα διαχείρισης στο υπόλοιπο διάταγμα.
2. Στην **περίπτωση 2** προβλέπεται έκθεση τεκμηρίωσης σκοπιμότητας έργων και εργασιών που αποσκοπούν στη βελτίωση, διατήρηση ή/και αποκατάσταση των χαρακτηριστικών του οικοσυστήματος, χωρίς ωστόσο να γίνεται αναφορά στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης που προβλέπει το άρθρο 4. Συνεπώς προτείνεται να επιτρέπονται έργα και εργασίες «σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους του Σχεδίου Διαχείρισης της περιοχής και εφόσον περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης». Επιπλέον, κατά την εκτέλεση έργων και εργασιών που αποσκοπούν στη βελτίωση, διατήρηση, ή και αποκατάσταση των χαρακτηριστικών του οικοσυστήματος, εφόσον τεκμηριώνεται επαρκώς η σκοπιμότητα (αναγκαιότητα) και η αποτελεσματικότητά τους, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο ήπια μέσα (π.χ. ζώα) και μέθοδοι, και να αποφεύγεται η χρήση μηχανοποιημένων μέσων (χρήση βαρέων οχημάτων φορτηγών, ελκυστήρων, κτλ). Όπως είναι γνωστό αλλά και έχει ήδη παρατηρηθεί στις καμένες εκτάσεις της ευρύτερης περιοχής του Καϊάφα που δημιουργήθηκαν από τις πυρκαγιές του 2007, η χρήση μηχανοποιημένων μέσων, για παράδειγμα για την απομάκρυνση της καμένης ξυλείας, προκαλεί ζημιά τόσο στην αναγεννημένη ποώδη, θαμνώδη αλλά και δενδρώδη βλάστηση, όσο και στη δομή και συνεκτικότητα του εδάφους. Επιπλέον, από τη διατύπωση της διάταξης δεν είναι σαφές ποια είναι η υπηρεσία διοίκησης: η ΠΕΧΩΣ ή το γραφείο διοίκησης (του άρθρου 8). Σε κάθε περίπτωση για τέτοια έργα θα πρέπει να ζητείται η «σύμφωνη» γνώμη της όποιου σχήματος διαχείρισης της περιοχής.

3. Στην **περίπτωση 3** προβλέπεται η δυνατότητα «*πρόσβασης προς την ζώνη του αιγιαλού, αποκλειστικά από τις υφιστάμενες προς την ακτή προσβάσεις*».

Σημειώνεται ότι εντός του τόπου κοινοτικής σημασίας GR 2550005 «Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι –Κυπαρισσία)» και συγκεκριμένα στο συνεχές παραλιακό μέτωπο μεταξύ των οικισμών Ελαία και Αγιαννάκη (**προτεινόμενη από το παρόν σχέδιο Π.Δ. ζώνη ΠΠΦ-2γ**), μήκους 2,5 χλμ. και έκτασης περίπου 300.000 τ.μ., ιδιοκτησίας της εταιρίας «Νέος Κότινος Α.Ε.», κατασκευάστηκαν τα έτη 2011 και 2012 πέντε κάθετοι προς την παραλία δρόμοι. Η κατασκευή τους έγινε χωρίς σχετική άδεια ή έγκριση περιβαλλοντικών όρων και είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή θινικών σχηματισμών.

Δεδομένης της ύπαρξης παράνομων δρόμων στην προστατευτέα περιοχή, η συγκεκριμένη διάταξη θα πρέπει να αναθεωρηθεί και να λάβει υπόψη της τα εξής: 1) τις διατάξεις του άρθ. 14 παρ. 4 Ν. 3937/2011, 2) την Έκθεση Μικτού Κλιμακίου Ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης με αντικείμενο την διενέργεια ελέγχου νομιμότητας πράξεων και ενεργειών που σχετίζονται με υπόθεση διάνοιξης δρόμων και οικοδόμησης σε Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Δεκέμβριος 2013), 3) τα πορίσματα των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, 4) την υπ' αριθμ. 174 Σύσταση της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης (Δεκέμβριος 2014), 5) Το υπ' αριθμ. 32/2015 Πρακτικό Επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σκέψη 16, σελ. 38, περίπτωση γ) και 6) τις από 18/02/2016 κατατεθειμένες στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως (σκέψεις 67 έως 84).

Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί πως η έλλειψη ειδικού παραρτήματος στην ΕΠΜ με το οδικό δίκτυο της προστατευτέας περιοχής και η παράλειψη καθορισμού μέσω του σχεδίου Π.Δ. των σημείων που οι λουόμενοι θα έχουν πρόσβαση στην ακτή, ώστε να υπάρχει σαφήνεια και να δημιουργηθούν στα σημεία αυτά και οι κατάλληλες υποδομές υποδοχής των επισκεπτών, στο μέλλον θα οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης των αμμοθινών, που αποτελούν προστατευόμενους οικοτόπους από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ και του συνόλου της παράκτιας ζώνης. Η παράλειψη αυτή έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την παραδοχή ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία της θαλάσσιας χελώνας μεταξύ του Καλού Νερού και των εκβολών της Νέδας (δηλ. στο βόρειο τμήμα της ΠΠΦ-1β, βλ. σελ. 365 της ΕΠΜ). Τέτοιου είδους σοβαρά ζητήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω του Σχεδίου Διαχείρισης όταν στην πράξη χαρακτηρισμού (Π.Δ.) απουσιάζουν παντελώς οι σχετικοί όροι και προϋποθέσεις.

Προτείνουμε να γίνει αντικατάσταση από «υφιστάμενες» σε «νομίμως υφιστάμενες» προσβάσεις. Επίσης να γίνει ρητή αναφορά περί κατάργησης των παράνομων διόδων που υπάρχουν εντός της προστατευτέας περιοχής (είτε παράλληλοι στο παραλιακό μέτωπο και εντός της θινικής βλάστησης κατακερματίζοντας αυτή, είτε κάθετοι στο παραλιακό μέτωπο με απολήξεις στη θινική βλάστηση) και να διαταχθεί η αποκατάσταση της βλάστησης των θινών.

4. Στην **περίπτωση 5** θα πρέπει να προστεθεί πρόβλεψη για φυτεύσεις μόνο με αυτοφυή είδη της περιοχής, κατ' αντιστοιχία όσων γράφονται για τους Προστατευόμενους Φυσικούς Σχηματισμούς (βλ. αρθ. 3 (Β.1.1)(ε)(i)).

Άρθρο 3, παράγραφος Α2.2 – επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ΠΠΦ-2β (Νησάκι Αγ. Αικατερίνης)

Στην **περίπτωση 4** προβλέπεται η δυνατότητα «*συντήρησης/ εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων υποδομών*». Η παράλειψη προσθήκης της λέξης «*νομίμως*» στις υφιστάμενες υποδομές της ζώνης ΠΠΦ-2β, ορώμενη σε συνδυασμό με την παράγραφο 6 του άρθρου 7 (βλ. σχετικό σχολιασμό στο σχετικό άρθρο), όπου θεσπίζεται ειδική εξαίρεση από την κατεδάφιση των παράνομων κατασκευών που υφίστανται εντός των ΠΠΦ λόγω υπαγωγής τους στον νόμο 4014/2011, καταδεικνύει την προσπάθεια παγίωσης της υφιστάμενης κατάστασης. Επιπλέον θα πρέπει να υπάρχει σαφής πρόβλεψη που να μην επιτρέπει την επέκταση των υφιστάμενων υποδομών.

Προτείνουμε να γίνει αναφορά από «υφιστάμενων» σε «*νομίμως υφιστάμενων υποδομών χωρίς επέκταση*».

Άρθρο 3, παράγραφος Α3 – επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ΠΠΦ-3

Στην θαλάσσια ζώνη της υπό εξέταση περιοχής, πέρα από τις προβλέψεις της παραγράφου 1 επιτρέπονται όλες οι δραστηριότητες, χωρίς την οποιαδήποτε πρόβλεψη για ειδικά μέτρα προστασίας και ειδικά για τον οικότοπο προτεραιότητας των λιβαδιών ποσειδωνίας, *Posidonia oceanica* και της χελώνας *Caretta caretta*.

Στην **περίπτωση 4** προβλέπεται η άσκηση επαγγελματικής και ερασιτεχνικής αλιείας. Η άκρως γενική διατύπωση του εν λόγω όρου θα προκαλέσει σύγχυση στην εφαρμογή της. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως στην εν λόγω περιοχή είναι σύνηθες φαινόμενο οι ερασιτέχνες αλιείς να παραμένουν στις παραλίες ωτοκίας τις βραδινές ώρες. Επίσης αναφορικά με τους επαγγελματίες αλιείς, είναι σύνηθες φαινόμενο να γίνεται αλιεία με στατικά δίχτυα που τοποθετούνται πολύ κοντά στην ακτή καθ' όλη την διάρκεια της νύχτας και συλλέγονται το πρωί, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τον συχνό εγκλωβισμό θαλασσίων χελωνών, οι οποίες προσπαθούν να βγουν στην παραλία για να αποθέσουν τα αυγά τους, και τον επερχόμενο τραυματισμό ή και θάνατο αυτών. Την προβληματική κατάσταση σχετικά με την άσκηση της επαγγελματικής αλιείας αναγνώρισε και η Γενική Εισαγγελέας, με τις από 18/02/2016 κατατεθειμένες στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτάσεις της. Ειδικότερα προτείνει την καταδίκη της Ελλάδας για παραβίαση του άρθρου 6 της Οδηγίας 93/43/ΕΟΚ διότι δεν υπάρχουν περιορισμοί για την αλιεία (βλ. σκέψεις 108 έως και 116).

Καθίσταται επομένως σαφές ότι η συγκεκριμένη χρήση πρέπει να επανεξετασθεί για την περιοχή. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξειδικευτούν οι όροι άσκησης της αλιείας, ώστε να μην προκαλείται σημαντική παρενόχληση του είδους. Λαμβανομένης υπόψη της αναπαραγωγικής δραστηριότητας των θαλασσίων χελωνών (π.χ. περίοδος ωτοκίας, περίοδος εκκόλαψης) αλλά και της διαφορετικής πυκνότητας φωλεοποίησης στις ΠΠΦ-1α και ΠΠΦ-1β, κρίνεται επιτακτική η δημιουργία και προσθήκη όρων που μπορεί να μεταβάλλονται ανά εποχή (π.χ. ειδική πρόβλεψη απαγόρευσης για τους θερινούς μήνες που υπάρχει ωτοκία και/ή εκκόλαψη στις περιοχές με μεγάλη πυκνότητα φωλεοποίησης).

Προτείνουμε να συμπεριληφθούν ειδικοί όροι για την άσκηση της επαγγελματικής αλιείας και να προβλεφθεί ότι η ερασιτεχνική αλιεία επί της παραλίας ωτοκίας επιτρέπεται μόνο κατά τη διάρκεια της ημέρας από 15 Μαΐου έως και 30 Σεπτεμβρίου στην παραλία ωτοκίας.

Άρθρο 3, παράγραφος Β1 – επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός των Προστατευόμενων Φυσικών Σχηματισμών

Για όλες τις υποζώνες θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη ώστε οι παρεμβάσεις που επιτρέπονται να έχουν τις ελάχιστες δυνατόν επιπτώσεις. Συνεπώς θα πρέπει να απαγορεύεται ή να περιορίζεται στο ελάχιστο η δυνατότητα επέκτασης υφιστάμενων υποδομών και μόνο στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού αυτών και να επιβάλλεται ο σεβασμός του χαρακτήρα και του τοπίου της κάθε περιοχής και να αποτελούν βάση μόνο για ήπιες δραστηριότητες. Επιπλέον θα πρέπει να υπάρχει ενθάρρυνση για μη μόνιμες και κινητές υποδομές.

Για όλες τις υποζώνες, έργα και εργασίες που προβλέπονται σε αυτές τις υποζώνες θα πρέπει να γίνονται «*σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους του Σχεδίου Διαχείρισης της περιοχής και εφόσον περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης*».

Προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι ενώ για έργα και εργασίες που προβλέπονται στη ζώνη ΠΠΦ1 και ΠΠΦ2 προβλέπονται Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), για τα έργα και τις εργασίες που προβλέπονται εντός των ΠΦΣ, δεν υπάρχει αντίστοιχη αναφορά σε ΜΠΕ.

Άρθρο 3, παράγραφος Β2 – επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της Ζώνης Αγροτικού Τοπίου (ΖΑΤ)

Στο άρθρο 3, παράγραφος Β2 προβλέπονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ΖΑΤ. Είναι άξιο επισήμανσης ότι για το σύνολο της ΖΑΤ προβλέπονται με οριζόντιο τρόπο ακριβώς οι ίδιοι όροι και περιορισμοί, παρά το γεγονός ότι η ζώνη αυτή γειτνιάζει με περιοχές προστασίας της φύσης και προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς που παρουσιάζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά ως προς τα προστατευτέα αντικείμενα των οικοτόπων ειδών και τύπων οικοτόπων (π.χ. διαφορετική πυκνότητα φωλεοποίησης της θαλάσσιας χελώνας στις ΠΠΦ-1α και ΠΠΦ-1β και διαφορετική παρουσία οικοτόπων θινών).

Στη Ζώνη Αγροτικού Τοπίου δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για τη διατήρηση του αγροτικού τοπίου και την ιεράρχηση των γεωργικών δραστηριοτήτων ως κύριων δραστηριοτήτων της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται να προστεθούν όροι που θα καταστήσουν την περιοχή αγροτικά βιώσιμη, στην οποία οι καλλιεργητικές μέθοδοι που εφαρμόζονται είναι ήπιες και ειδικότερα θα εφαρμόζεται η ολοκληρωμένη διαχείριση και βιολογική γεωργία. Παράλληλα τα είδη που καλλιεργούνται να είναι ενδημικά, και τοπικές ή παραδοσιακές ποικιλίες / καλλιέργειες στην περιοχή. Εξάλλου μόνο με τέτοιου είδους προβλέψεις έχει νόημα και η επιτρεπόμενη δραστηριότητα του αγροτουρισμού. Ειδικά όσον αφορά τον αγοροτουρισμό, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο οι προβλέψεις των όρων που τίθενται για τη ΖΑΤ συμμορφώνονται και με τις σχετικές διατάξεις για τον αγροτουρισμό, (π.χ. περιορισμού αριθμού κλινών). Δεδομένου ότι βρίσκεται σε μία υψηλής αξίας οικολογική περιοχή, η ζώνη αυτή θα πρέπει να προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής, και ως εκ τούτου να θέτει ως προτεραιότητα ήπιες και εναλλακτικές μορφές ανάπτυξης.

Αντίθετα εκτός από τις προβλέψεις των παραγράφων Β.2(1) και Β.2(3), η βασική δραστηριότητα που προβλέπεται είναι η οικιστική και η έντονη δόμηση, καθώς με την ίδια αρτιότητα (20 στρεμμάτων) προβλέπονται τόσο τουριστικά καταλύματα 120 κλινών όσο και κατοικίες. Ως εκ τούτου, το διάταγμα προβλέπει και επιτρέπει τη συνολική αλλαγή του χαρακτήρα, των χρήσεων και του τοπίου της περιοχής. Ενδεικτικά, υπαρκτός είναι ο κίνδυνος μη αναστρέψιμης αλλαγής των χρήσεων της πρώην λίμνης Αγουλινίτσας από την

προβλεπόμενη δόμηση εκτάσεων που δεν έχουν περιληφθεί στη ζώνη ΠΠΦ-2α και βρίσκονται στη ΖΑΤ.

Επιπλέον προβλέπεται και η επέκταση των οικισμών επιτρέποντας την ολοκληρωτική αλλαγή του αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής, παρά το γεγονός ότι η ΕΠΜ σε κανένα σημείο δεν εξετάζει τη θέσπιση χρήσεων κατοικίας, παραθεριστικής κατοικίας σε αγροτικές εκτάσεις αλλά και τις επισημάνσεις του ΣτΕ (Π.Ε. 32/2015 Σκ. 2).

Η δόμηση προκρίνεται χωρίς να έχουν εκτιμηθεί δεόντως οι επιπτώσεις, κατά τις προβλέψεις της οδηγίας 92/43/ΕΚ (ΣτΕ Π.Ε. 32/2015). Σε κάθε περίπτωση κατά το Π.Ε., οι οικισμοί, και μάλιστα οι αυθαίρετοι, πρέπει να οριοθετηθούν: «ως προς τους ελάχιστους οικισμούς που emπίπτουν στις επίμαχες περιοχές Natura, επισημαίνεται ότι πρέπει να οριοθετηθούν προσηκόντως, με διάταγμα...». Αντιθέτως, το π.δ. δεν φαίνεται να προβλέπει κάτι σχετικό.

Επίσης, για τον καθορισμό των επιτρεπόμενων χρήσεων και δράσεων στο τμήμα της ΖΑΤ που βρίσκεται πίσω από το παράκτιο τμήμα ρέμα Μπραζέρι (ή Πραζέρι) προς βορρά έως Αρκαδικός (ή ρέμα Περιστεριάς) προς νότο, πρέπει οι επιτρεπόμενες χρήσεις και δράσεις να ειδικωθούν αθροιστικά (αγροτουρισμός, καταστήματα εστίασης, χώροι υποδοχής επισκεπτών, χώροι στάθμευσης, γεωργική δραστηριότητα, οργανωμένη τουριστική κατασκήνωση, κατοικία, κύρια τουριστικά καταλύματα 4 και 5 αστέρων) και να ληφθεί υπόψη η παραδοχή της ΕΠΜ ότι η σημασία του παράκτιου τμήματος μεταξύ Νέδας και Καλού Νερού (ποταμού Αρκαδικού ή ρέματος Περιστεριάς) για την ωτοκία της θαλάσσιας χελώνας, όπου συγκεντρώνεται το 82% των φωλιών όλου του Κόλπου, επιβάλλει ιδιαίτερη μεταχείριση (βλ. σελ. 140, 365 της ΕΠΜ και σελ. 28 παραρτήματος IV).

Λαμβανομένων υπόψη των μεγάλων διαφοροποιήσεων φωλεοποίησης στα διάφορα τμήματα παραλίας, ακριβώς πίσω από τα οποία οριοθετείται η ΖΑΤ καθώς και των ενιαίων (δηλαδή οριζόντιων) όρων και επιτρεπόμενων χρήσεων που προβλέπονται στο σύνολο της ΖΑΤ, προκύπτει ότι η οριοθέτηση της ΖΑΤ, των ενδεχόμενων επιμέρους τμημάτων αυτής καθώς και οι προβλεπόμενοι όροι και χρήσεις είναι προτιμότερο να προσαρμόζονται στην σημασία του έμπροσθεν βιοτόπου.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως στο εν λόγω άρθρο ουδεμία πρόβλεψη υπάρχει περί **απαγόρευσης νέων εστιών φωτός** που θα είναι ορατές από την παραλία ωτοκίας για το σύνολο της ΖΑΤ. Η πρόβλεψη περί επιβολής χρήσης *«της κατάλληλης βλάστησης που θα λειτουργήσει ως φυσικός φωτοφράκτης με τα χαρακτηριστικά ενδημικά είδη της περιοχής κατά μήκος της πλευράς των κτιρίων με πρόσοψη στην παραλία»* (βλ. άρθρο 3, παράγραφος Β2, περίπτωση 10δ) όχι μόνο δεν προσφέρει λύση στο πρόβλημα της φωτορύπανσης αλλά καταδεικνύει την έλλειψη πρόθεσης ουσιαστικής αντιμετώπισης του σοβαρότατου αυτού προβλήματος, με εξαιρετικά αρνητικές επιπτώσεις στο προστατευόμενο είδος (βλ. σελ. 11 παραρτήματος IV της ΕΠΜ). Επίσης η πρόβλεψη περί απόκρυψης ή αντικατάστασης του υφιστάμενου φωτισμού εντός εξαμήνου (βλ. παράρτημα II, παράγραφος 3i) ομοίως δεν προσφέρει λύση στο πρόβλημα καθώς αφορά τις υφιστάμενες εστίες φωτός και όχι τις μελλοντικές.

Προτείνουμε να επιτρέπονται οι νέες εστίες φωτός (δημόσιες, κοινοτικές και ιδιωτικές) εφόσον δεν είναι ορατές από οποιοδήποτε σημείο της παραλίας ωτοκίας. Ο τεχνητός φωτισμός των νέων κτιριακών και λοιπών εγκαταστάσεων να μην είναι απευθείας ορατός από οποιοδήποτε σημείο του βιοτόπου αναπαραγωγής.

Άρθρο 4 – Διαχειριστικό Σχέδιο και Κανονισμός Διοίκησης και Λειτουργίας

Για την καλύτερη κατανόηση του αναγνώστη αλλά και την πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ν. 3937/2011 (άρθ. 4 παρ. 5) η επικεφαλίδα του άρθρου θα πρέπει να είναι «Σχέδιο Διαχείρισης» και όχι Διαχειριστικό Σχέδιο.

Η κείμενη νομοθεσία δεν προβλέπει Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας προστατευόμενων περιοχών ενώ στο διάταγμα δεν προβλέπεται το περιεχόμενο του. Συνεπώς η πρόβλεψη προτείνεται να καταργηθεί.

Άρθρο 5 – Διοίκηση Περιοχής Προστασίας της Φύσης

Στο σχέδιο Π.Δ. προβλέπεται ότι *«η διοίκηση, εποπτεία και διαχείριση της προστατευτέας περιοχής ανατίθεται στην Διεύθυνση ΠΕΧΩΣ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου»*.

Επισημαίνονται τα ακόλουθα:

1. Με βάση την κείμενη νομοθεσία η εν λόγω Υπηρεσία δεν έχει τη συγκεκριμένη αρμοδιότητα και δεν μπορεί να αναλάβει τέτοιο έργο. Παράλληλα, προκαλεί εντύπωση πώς το ΥΠΕΝ με τις προτάσεις του φαίνεται να «προκαταλαμβάνει» το αποτέλεσμα της διεργασίας που βρίσκεται σε εξέλιξη σχετικά με το *εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών προβαίνοντας* στην ανάθεση αρμοδιοτήτων για την καλή διατήρηση μιας τόσο σημαντικής προστατευόμενης περιοχής με μεγάλη εθνική, κοινοτική και διεθνή σημασία.
2. Η συμβολή των περιβαλλοντικών οργανώσεων στην διαχείριση της προστατευτέας περιοχής περιορίζεται στην συμμετοχή στην συμβουλευτική επιτροπή της **παραγράφου 3**. Θα πρέπει να υπάρχει αναφορά και για την αξιοποίηση της μακροχρόνιας πείρας και των επιστημονικών δεδομένων που διαθέτουν οι περιβαλλοντικές οργανώσεις για την θαλάσσια χελώνα που αποτελεί, μαζί με τις αμμοθίνες και τα λιβάδια ποσειδωνίας, και το κύριο προστατευτέο αντικείμενο της εν θέματι περιοχής.
3. Από την συνολική διατύπωση του άρθρου 5 δεν προκύπτει με σαφήνεια ο τρόπος, με τον οποίο η εν λόγω υπηρεσία θα επιτελέσει τα καθήκοντα που της ανατίθενται. Οι προβλέψεις της **παραγράφου 6, περίπτωση α** δε, περί οργάνωσης γραφείου διοίκησης και επιλογής μεταξύ των ήδη υπηρετούντων στην υπηρεσία, στους οποίους αναθέτει τα αναγκαία καθήκοντα διοίκησης, εποπτείας και διαχείρισης, είναι προβληματική καθώς προκύπτουν εύλογες απορίες, προβληματισμοί και αμφιβολίες για το πώς υπάλληλοι, που εδρεύουν στην Πάτρα και είναι ήδη επιφορτισμένοι με άλλα καθήκοντα, θα επιτύχουν την ορθή διαχείριση μιας προστατευόμενης περιοχής «εξ' αποστάσεως». Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί η επάρκεια των στελεχών της υπηρεσίας να αναλάβει αυτά τα καθήκοντα, που απαιτούν εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία. Τέλος ειδικά για τα θέματα της φύλαξης και αντλώντας από την εμπειρία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου αλλά και πολλών άλλων προστατευόμενων περιοχών της χώρας θα πρέπει να δοθεί η (συν)αρμοδιότητα της φύλαξης στο σχήμα διαχείρισης που θα αναλάβει τη διαχείριση της περιοχής.
4. Αν και πρόκειται για μία περιοχή που βάσει της ΕΠΜ και του υπ' αριθμ. 32/2015 Πρακτικού Επεξεργασίας του ΣτΕ (βλ. σκέψεις 10 έως και 13, σελ. 18 επ.) είναι εξαιρετικής οικολογικής σημασίας, στο υποβληθέν σχέδιο διατάγματος δεν προβλέπονται συγκεκριμένα εργαλεία αναζήτησης και εξεύρεσης των αναγκαίων πόρων για την

οικονομική βιωσιμότητα της. Με την **παράγραφο 6, περίπτωση β** το έργο αυτό ανατίθεται στην ΠΕΧΩΣ η οποία καλείται κατόπιν διαβούλευσης με τους Ο.Τ.Α. και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις να σχεδιάζει, οργανώνει και προωθεί «ενέργειες με σκοπό την εξεύρεση κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων».

5. Στην **παράγραφο 6, περίπτωση δ** να προστεθεί η δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων με περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις.
6. Η φύλαξη αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της προστασίας μιας περιοχής. Η πείρα από την ελληνική πραγματικότητα και την διαχείριση άλλων προστατευόμενων περιοχών έχει καταστήσει σαφές ότι προστασία δεν είναι εφικτή χωρίς σωστή, καθημερινή και αποτελεσματική φύλαξη. Δυστυχώς στο παρόν σχέδιο Π.Δ. οι προβλέψεις για την φύλαξη της προστατευτέας περιοχής είναι γενικές και αόριστες. Ειδικότερα στην **παράγραφο 6, περίπτωση ε** προβλέπεται ότι η φύλαξη και επιτήρηση της προστατευτέας περιοχής θα επιτελείται από την υπηρεσία διοίκησης σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες, όπως δασαρχεία, υπηρεσίες δόμησης, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κ.λ.π. Η εν λόγω πρόβλεψη, δηλαδή ότι η φύλαξη ανατίθεται σε δημόσιες υπηρεσίες που είναι ήδη επιφορτισμένες με πληθώρα καθηκόντων, ορώμενη σε συνδυασμό με την παντελή έλλειψη πρόβλεψης για πρόσληψη ειδικού προσωπικού φύλαξης και την ύπαρξη παράνομων δράσεων και δραστηριοτήτων στην εν θέματι περιοχή, καθιστά σαφές ότι στην πράξη η προστασία της περιοχής δεν θα καταστεί εφικτή.
7. Παρά το γεγονός ότι κοντά στην προστατευτέα περιοχή εντοπίζονται δύο Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, ήτοι οι Φορείς Διαχείρισης των Υγροτόπων Κοτυχίου- Στροφυλιάς αλλά και του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, οι οποίοι αμφότεροι διαθέτουν μακροχρόνια πείρα στην διαχείριση και διοίκηση περιοχών με τα ίδια ή παρόμοια περιβαλλοντικά και οικολογικά στοιχεία, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας αναθέτει την διοίκηση της εν θέματι περιοχής σε μια δημόσια υπηρεσία που βρίσκεται σε μεγαλύτερη απόσταση και είναι ήδη επιφορτισμένη με άλλα καθήκοντα.

Άρθρο 7, παράγραφος 3 – γενικές διατάξεις

1. Στην **περίπτωση α** προβλέπεται «η κίνηση τροχοφόρων σε όλους τους υφιστάμενους δρόμους».

Δεδομένης της ύπαρξης παράνομων δρόμων στην προστατευτέα περιοχή, η συγκεκριμένη διάταξη θα πρέπει να αναθεωρηθεί και να λάβει υπόψη της τα εξής: 1) τις διατάξεις του άρθ. 14 παρ. 4 Ν. 3937/2011, 2) την Έκθεση Μικτού Κλιμακίου Ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης με αντικείμενο την διενέργεια ελέγχου νομιμότητας πράξεων και ενεργειών που σχετίζονται με υπόθεση διάνοιξης δρόμων και οικοδόμησης σε Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Δεκέμβριος 2013), 3) τα πορίσματα των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, 4) την υπ' αριθμ. 174 Σύσταση της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης (Δεκέμβριος 2014), 5) Το υπ' αριθμ. 32/2015 Πρακτικό Επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σκέψη 16, σελ. 38, περίπτωση γ) και 6) τις από 18/02/2016 κατατεθειμένες στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως (σκέψεις 67 έως 84).

Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί πως η έλλειψη ειδικού παραρτήματος στην ΕΠΜ με το οδικό δίκτυο της προστατευτέας περιοχής και η παράλειψη καθορισμού μέσω του σχεδίου Π.Δ. των σημείων που οι λουόμενοι θα έχουν πρόσβαση στην ακτή, ώστε να υπάρχει σαφήνεια και να δημιουργηθούν στα σημεία αυτά και οι κατάλληλες υποδομές υποδοχής των επισκεπτών, στο μέλλον θα οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του συνόλου της παράκτιας ζώνης. Η παράλειψη αυτή έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την παραδοχή ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία της θαλάσσιας χελώνας μεταξύ του Καλού Νερού και των εκβολών της Νέδας (δηλ. στην ζώνη ΠΠΦ-1β, βλ. σελ. 365 της ΕΠΜ). Τέτοιου είδους σοβαρά ζητήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω του Σχεδίου Διαχείρισης όταν στην πράξη χαρακτηρισμού (Π.Δ.) απουσιάζουν παντελώς οι σχετικοί όροι και προϋποθέσεις.

Προτείνουμε να γίνει αναφορά από «υφιστάμενους» σε «νομίμως υφιστάμενους» δρόμους. Επίσης να γίνει ρητή αναφορά περί κατάργησης των παράνομων διόδων που υπάρχουν εντός της περιοχής και να διαταχθεί η πλήρης αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας που έχει σημειωθεί.

2. Στην **περίπτωση δ** προβλέπεται ότι επιτρέπεται η θήρα, πλην των περιοχών ΠΠΦ-1 και 2. Η δυνατότητα άσκησης θήρας στην περιφερειακή ζώνη της προστατευτέας περιοχής και δη στους προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς (ΠΦΣ), έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την ανάγκη για κλιμάκωση των όρων και περιορισμών για την καλύτερη διασφάλιση του προστατευτέου αντικειμένου που ορίζει το άρθ. 5. παρ. 6 του ν. 3937/2011 και την απαγόρευση άσκησης ενεργειών και δραστηριοτήτων που μπορούν να επιφέρουν αλλοίωση, φθορά ή καταστροφή των ΠΦΣ ή των επιμέρους στοιχείων τους, σύμφωνα με όσα ορίζει το το άρθ. 5, παρ. 6β του ν. 3937/2011. Ειδικότερα στην περίπτωση της λίμνης Καϊάφα και βέβαια των γύρω σε αυτή ΠΦΣ όπου εντοπίζονται πολλά προστατευόμενα είδη πτηνών (ΣτΕ Π.Ε. 32/2015 Σκ. 11) η θήρα θα πρέπει να απαγορευτεί.

Προτείνουμε την απαγόρευση θήρας εντός των ΠΦΣ.

3. Στην **περίπτωση στ** προβλέπεται ότι αμμοληψία και χαλικοληψία από τις κοίτες και εκβολές των ποταμών επιτρέπεται μόνο για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών.

Η εν λόγω απαγόρευση δεν συμβάλλει στην ουσιαστική προστασία του βιοτόπου και των ποταμών που με το παρόν σχέδιο Π.Δ. προτείνονται ως προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμού, καθώς συνοδεύεται από εξαίρεση γενικών εννοιών που επιδέχονται ευρεία ερμηνεία κατά το δοκούν και επομένως αφήνουν μεγάλο περιθώριο παραβιάσεων, δοθέντος μάλιστα ότι, όπως δέχεται και η ΕΠΜ, η αμμοληψία και χαλικοληψία αποτελούν δραστηριότητες που επιφέρουν έντονη υποβάθμιση στο προστατευτέο οικοσύστημα. Η συγκεκριμένη διάταξη θα πρέπει να αναθεωρηθεί και να λάβει υπόψη της το υπ' αριθμ. 32/2015 Πρακτικό Επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σκέψη 16, σελ. 38, περίπτωση δ).

Προτείνουμε την τροποποίηση της διάταξης ώστε να προβλέπεται με σαφήνεια σε ποιες περιπτώσεις θα επιτρέπονται εξαιρέσεις.

Άρθρο 7, παράγραφος 4 – γενικές διατάξεις

Το «όπου απαιτείται» αποτελεί πλεονασμό.

Άρθρο 7, παράγραφος 6 – γενικές διατάξεις

Στην εν λόγω διάταξη προβλέπεται η κατά προτεραιότητα κατεδάφιση και απομάκρυνση των παράνομων κατασκευών και εγκαταστάσεων που υφίστανται εντός των περιοχών προστασίας της φύσης (ΠΠΦ) και της περιφερειακής ζώνης. Ωστόσο θεσπίζεται ειδική εξαίρεση από την κατεδάφιση των παράνομων κατασκευών που υφίστανται, λόγω υπαγωγής τους στο νόμο 4014/2011. Είναι τουλάχιστον παράδοξη η αναφορά στο άρθρο 24 ν. 4014/2011, το οποίο έχει κριθεί αντισυνταγματικό και συγκεκριμένα «η επί μακρόν διατήρηση αυθαίρετων κατασκευών και χρήσεων που παραβιάζουν τις εκάστοτε ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις, ακόμα αν πρόκειται για κατασκευές μεταγενέστερες του ν. 1337/1983, με αποτέλεσμα να νοθεύεται, ο επιβαλλόμενος από το άρθρο 24 του Συντάγματος ορθολογικός πολεοδομικός σχεδιασμός» ΣτΕ 1118/2013).

Η διάταξη αυτή προκαλεί ακόμα μεγαλύτερη εντύπωση δεδομένου ότι προβλέπει, για τις αυθαίρετες κατασκευές, μία μεταχείριση πιο ευνοϊκή από αυτή για τις νόμιμες (άρθρο 7 παρ. 2). Η εύνοια αυτή είναι ιδιαίτερα προβληματική για όλες τις περιοχές της χώρας, και ιδιαίτερα για τις προστατευόμενες. Πόσο μάλλον που και η πρόβλεψη και για τις νόμιμες εγκαταστάσεις (άρθρο 7 παρ. 2) είναι ανεπαρκής: θα έπρεπε να υπάρχει πρόβλεψη και για την απομάκρυνση, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, όσων από αυτές δεν συνάδουν με τον σκοπό προστασίας, και όχι μόνο πρόβλεψη για την αναστολή λειτουργίας, αφού προκληθούν οχλήσεις. Η υπαγωγή στις διατάξεις περί αυθαιρέτων και η περιβαλλοντική αδειοδότηση είναι χωριστά θέματα, και δεν θα έπρεπε να συγχέονται: θα πρέπει να διακοπεί άμεσα η λειτουργία όσων εγκαταστάσεων δεν έχουν αδειοδοτηθεί περιβαλλοντικά, ή δεν έχουν υποβληθεί σε δέουσα εκτίμηση. Σε κάθε περίπτωση, το άρθρο 9 ν. 4014/2011 δεν επιτρέπει την εκ των υστέρων περιβαλλοντική αδειοδότηση αυθαίρετων κατασκευών. Η συμφωνία των διατάξεων αυτών με την Οδηγία 92/43 είναι εξαιρετικά αμφίβολη.

Η εν λόγω εξαίρεση, ορώμενη σε συνδυασμό με την επιλογή αναφοράς «υφιστάμενων» και όχι «νομίμως υφιστάμενων» δρόμων ή προσβάσεων και υποδομών στο άρθρο 3, παράγραφοι Α1, περίπτωση 3, Α2.1, περίπτωση 3, Α2.2 και άρθρο 7, παράγραφος 3, περίπτωση α καταδεικνύει την προσπάθεια παγίωσης της υφιστάμενης κατάστασης. Ειδικότερα, εντός του πυρήνα του βιοτόπου αναπαραγωγής της θαλάσσιας χελώνας θα συνεχίσουν να υφίστανται αυθαίρετες κατασκευές και παράνομα έργα «υποδομής», όπως π.χ. οι πέντε (5) οδοί της εταιρίας «Νέος Κότινος Α.Ε.» για τις οποίες ανοίγει ο δρόμος νομιμοποίησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 9 του ν. 4014/2011. Ειδικά αυτό διαφαίνεται από την αναφορά στο συγκεκριμένο άρθρο που αφορά υφιστάμενα έργα χωρίς περιβαλλοντικούς όρους και δεν αφορά τη νομιμοποίηση αυθαιρέτων, κάτι που ωστόσο αν αφορά ΕΖΔ δεν είναι σύμφωνο με το άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ.

Προτείνουμε να μην παρέχεται δυνατότητα εξαίρεσης από την κατεδάφιση των παράνομων υποδομών.

Άρθρο 7, παράγραφος 7 – γενικές διατάξεις

Οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο άρθρο και αφορούν συγκεκριμένους όρους και χρήσεις δεν είναι κατανοητές, τόσο ως προς το γιατί εντάσσονται στις γενικές διατάξεις και όχι στο άρθρο 3 αλλά και γιατί όσον αφορά την περιοχή προστασίας της φύσης, οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες ορίζονται σαφώς στο άρθρο 5. παρ. 2 του ν. 3937/2011.

Σε κάθε περίπτωση είναι άξιο απορίας πώς μπορεί να επιτρέπονται έργα και δραστηριότητες της υποκατηγορίας Α2 στις δύο ζώνες της περιοχής. Η διάταξη θα είχε νόημα μόνο αν σε συνδυασμό με την παράγραφο 4 προβλεπόταν ότι για όλα τα έργα και τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην περιοχή είναι απαραίτητη η εκπόνηση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης.

Αντίστοιχα είναι άξιο απορίας γιατί υπάρχει ειδική πρόβλεψη της παρ. γ για την καταπολέμηση ειδών που οι πληθυσμοί έχουν αυξηθεί υπέρμετρα. Εφόσον αφορά και τα προστατευόμενα είδη, τότε δεν είναι σύμφωνη την Οδηγία 92/43/ΕΚ (άρθρο 16) καθώς δεν υπάρχουν ξενικά είδη στα Παραρτήματα της Οδηγίας, και δεν είναι κατανοητό αν (και ποια) προστατευόμενα είδη έχουν αυξηθεί σε βάρος άλλων προστατευόμενων ειδών. Μία όποια τέτοια περίπτωση θα πρέπει κατ' ελάχιστον να εμπεριέχεται στο Σχέδιο Διαχείρισης της περιοχής, και εφόσον υπάρχει η σχετική τεκμηρίωση και σύμφωνη γνώμη του σχήματος διαχείρισης της περιοχής να ακολουθούνται οι κείμενες διατάξεις και διαδικασίες.

Προτείνουμε η συγκεκριμένη διάταξη να καταργηθεί.

Τέλος, στις γενικές διατάξεις θα αναμέναμε να υπάρχει ειδική πρόβλεψη για την άμεση υποχρέωση πλήρους αποκατάστασης κάθε μορφής κακοποίησης ή βλάβης του φυσικού τοπίου και των προστατευόμενων από την Οδηγία 92/43 στοιχείων του, η οποία έχει συντελεσθεί μέχρι σήμερα εξαιτίας της παράνομης δράσης οιοδήποτε αλλά και λόγω των παράνομων πράξεων ή παραλείψεων οργάνων της Διοίκησης (διανοίξεις οδών, εκχερσώσεις, αυθαίρετες κατασκευές κ.λπ.).

Παράρτημα Ι – Συντεταγμένες

Οι χάρτες του σχεδίου Π.Δ., λόγω της μικρής τους κλίμακας (1:50.000 και 1:25.000), δυσχεραίνουν πολύ τον αναγνώστη στο να κατανοήσει τα ακριβή όρια των προτεινόμενων ζωνών. Σημειώνεται ότι τα υποβληθέντα σχόλια μας γίνονται βάσει μελέτης επί των χαρτών και όχι των συντεταγμένων. Επομένως, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη ελέγχου των συντεταγμένων του Παραρτήματος Ι, ώστε να τεκμηριωθεί η ακρίβεια της οριοθέτησης οικοτόπων ή η απουσία οικοτόπων εκτός των ζωνών που προτάθηκαν ως ΠΠΦ και ΠΦΣ.

Παράρτημα ΙΙ – Εξειδικευμένα μέτρα διαχείρισης

Στο παράρτημα ΙΙ, παράγραφοι 1 και 2, προβλέπονται οι ειδικοί όροι που αφορούν σε παραχώρησεις απλής χρήσης τμημάτων αιγιαλού στις παραλίες ωτοκίας (δηλ. στις ΠΠΦ-1α και ΠΠΦ-1β) για έπιπλα θαλάσσης και επιχειρήσεις θαλάσσιων αθλημάτων, ενώ στην παράγραφο 3 προβλέπονται οι ειδικοί όροι για τους καθαρισμούς παραλίας και την φωτορύπανση. Επί των όρων αυτών αξίζει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

Κατ' αρχάς το παράρτημα ΙΙ βρίσκεται σε αντίθεση με το άρθρο 3 παράγραφος Α1 του σχεδίου Π.Δ., όπου προβλέπονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις εντός της ΠΠΦ-1, καθώς στην εν λόγω διάταξη δεν έχει ενταχθεί η παραχώρηση απλής χρήσης τμημάτων αιγιαλού στις χρήσεις που επιτρέπονται. Αντίστοιχα, οι χρήσεις που προβλέπει η παράγραφος 1(ii) του παραρτήματος ΙΙ θα πρέπει να συνάδουν συγκεκριμένα με τις δραστηριότητες που προβλέπει το άρθρο 3 παράγραφος Α.3(1).

Προκαλεί αίσθηση ότι το σύνολο της παραλιακής ζώνης από τον Αλφειό μέχρι την Κυπαρισσία, διαχειρίζεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, γεγονός που έρχεται σε ευθεία

αντίθεση με μακροχρόνια στοιχεία φωλεοποίησης που καταδεικνύουν σημαντικές διαφοροποιήσεις της πυκνότητας ωοτοκίας κατά μήκος της παραλιακής ζώνης. Συγκεκριμένα στην ΠΠΦ-1α (μήκους 35 χλμ. περίπου) γίνεται το 13% των φωλιών του Κόλπου, στο τμήμα της ΠΠΦ-1β που βρίσκεται μεταξύ του ποταμού Νέδα προς βορρά και του ποταμού Αρκαδικού (ή ρέματος Περιστεριάς) προς νότο (μήκους 9,5 χλμ. περίπου) εντοπίζεται ο πυρήνας του βιοτόπου όπου γίνεται το 82% των φωλιών του Κόλπου, ενώ στο τμήμα Αρκαδικός προς βορρά έως το ακρωτήριο Κούνελος (νότια της Κυπαρισσίας) προς νότο γίνεται μόλις το 5% των φωλιών του Κόλπου. Η ενιαία αυτή διαχείριση δεν συνάδει με την παραδοχή ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία της θαλάσσιας χελώνας μεταξύ του Καλού Νερού και των εκβολών της Νέδας (βλ. σελ. 365 της ΕΠΜ).

Επίσης οι όροι για την παραχώρηση δικαιώματος χρήσης αιγιαλού είναι άκρως γενικοί και δεν έχουν λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της προστατευτέας περιοχής. Αντίθετα επαναλαμβάνουν εν πολλοίς το προ 16-ετίας περίπου υπ' αριθμ. 81352/1063/1-3-2000 έγγραφο του τότε Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. που έθετε γενικές συστάσεις για τις δομημένες περιοχές ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας με έντονη τουριστική και οικιστική ανάπτυξη. Οι συστάσεις αυτές μπορεί ενδεχομένως να είναι κατάλληλες για το τμήμα της παραλίας μπροστά από τον οικισμό «Καλό Νερό», όχι όμως και για την υπόλοιπη παραλία η οποία διατηρεί σε μεγάλο βαθμό τα φυσικά της χαρακτηριστικά. Σε αυτήν (δηλαδή στο τμήμα από Νέδα προς βορρά έως ρέμα Μπραζέρι προς νότο) έπρεπε να είχαν προβλεφθεί ρυθμίσεις αντίστοιχες με αυτές των αποφάσεων 26158/838/2013 και 17111/658/2014 του Υπουργού ΠΕΝ για την παραχώρηση της χρήσης αιγιαλού στις «Θίνες Κυπαρισσίας: Νεοχώρι – Κυπαρισσία» τα έτη 2013 και 2014.

Τα προβλεπόμενα τόσο αναφορικά με την λειτουργία επιχειρήσεων θαλάσσιας αναψυχής όσο και σχετικά με την επινοικίαση τμημάτων παραλίας όχι μόνο δεν συμβάλλουν στην προστασία των θαλασσίων χελωνών και του βιοτόπου αναπαραγωγής τους αλλά λειτουργούν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Ειδικότερα σε ότι αφορά το βόρειο τμήμα της ΠΠΦ-1β δηλ. το παράκτιο τμήμα από Νέδα προς βορρά μέχρι το ρέμα Μπραζέρι προς νότο, όπου **ουδέποτε έχει παραχωρηθεί τμήμα του αιγιαλού για τοποθέτηση επίπλων θαλάσσης ούτε υπήρξε ανάλογο αίτημα για τέτοιου είδους παραχωρήσεις τμημάτων αιγιαλού σε επιχειρήσεις**, οι εν λόγω προβλέψεις του σχεδίου Π.Δ. (π.χ. άκρως γενικά και αόριστα προβλέπεται η παραχώρηση του αιγιαλού έως το 30% του εμβαδού του) οδηγούν με βεβαιότητα στην μελλοντική αύξηση των οχλήσεων προς το προστατευόμενο είδος και στην ολοκληρωτική υποβάθμιση του πυρήνα βιοτόπου, και ουδόλως συνάδουν με τα αναφερόμενα στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

Οι συγκεκριμένες διατάξεις του παραρτήματος II θα πρέπει να αναθεωρηθούν και να λάβουν υπόψη τους: (1) το υπ' αριθμ. 32/2015 Πρακτικό Επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σκέψη 16, σελ. 38, περίπτωση β) και (2) τις από 18/02/2016 κατατεθειμένες στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως (σκέψεις 92 έως 94).

Προτείνουμε να μην επιτραπεί η δυνατότητα παραχώρησης τμημάτων αιγιαλού στο βόρειο τμήμα της ΠΠΦ-1β, δηλ. στο παράκτιο τμήμα από Νέδα προς βορρά μέχρι το ρέμα Μπραζέρι προς νότο (δηλαδή στο παράκτιο τμήμα που βρίσκεται εμπροσθεν της ΠΠΦ-2γ), για λειτουργία επιχειρήσεων θαλάσσιας αναψυχής και τοποθέτηση επίπλων θαλάσσης.

Επίσης για την ΠΠΦ-1α (δηλ. το παράκτιο τμήμα από Αλφειό προς βορρά έως Νέδα προς νότο) και για το νότιο τμήμα της ΠΠΦ-1Β (το παράκτιο τμήμα από ρέμα Μπραζέρι προς βορρά έως Κυπαρισσία προς νότο, δηλαδή το παράκτιο τμήμα που βρίσκεται εμπροσθεν της ΖΑΤ) να προστεθεί στην παράγραφο 1 ότι για την έκδοση πράξεων παραχώρησης του δικαιώματος απλής χρήσης τμημάτων αιγιαλού απαιτείται **η σύμφωνη γνώμη** της υπηρεσίας διοίκησης της περιοχής.

Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι η περίοδος ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας αρχίζει από τον Μάιο και ολοκληρώνεται περί τα μέσα Αυγούστου εκάστου έτους. Η επώαση των νεοσσών διαρκεί περίπου 2 μήνες και η εκκόλαψη τους αρχίζει περί τα μέσα Ιουλίου ενώ διαρκεί μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου εκάστου έτους.

Προτείνουμε στην παράγραφο 2 περίπτωση νί και στην παράγραφο 3 η ημερομηνία «30 Σεπτεμβρίου» να αντικατασταθεί με την ημερομηνία «31 Οκτωβρίου». Αντίστοιχα στην παράγραφο 3 η ημερομηνία «1 Οκτωβρίου» να αντικατασταθεί με την ημερομηνία «1 Νοεμβρίου».

Δεδομένου ότι οι θαλάσσιες χελώνες εναποθέτουν τα αυγά τους στο πάνω μέρος της παραλίας ωοτοκίας, προτείνουμε στην παράγραφο 2 περίπτωση νί να διαγραφεί η φράση «ή στο πίσω μέρος της παραλίας», η οποία προφανώς έχει γραφεί από παραδρομή.

Υπόμνημα χάρτη 01-4, αποτύπωση οδικού δικτύου προστατευτέας περιοχής Στο υπόμνημα του συνοδευτικού του σχεδίου Π.Δ. χάρτη 01-4 παρατηρείται ότι με κίτρινο χρώμα και διαφοροποίηση στο πάχος της γραμμής αποτυπώνονται τρεις κατηγορίες δρόμων: Οι δρόμοι υπό ασφαλτόστρωση (παχιά κίτρινη γραμμή), οι κύριοι χωματόδρομοι (κίτρινη γραμμή μεσαίου πάχους) και οι δευτερεύοντες χωματόδρομοι (λεπτή κίτρινη γραμμή). Επί της αποτύπωσης αυτής πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα: Δεν είναι εμφανές σε ποια από τις τρεις κατηγορίες ανήκει ο δρόμος που ενώνει τους οικισμούς της Ελαίας και του Αγιαννάκη, ο οποίος διέρχεται μεταξύ των ΠΠΦ-2γ και ΠΠΦ-2δ. Ομοίως δεν είναι εμφανές σε ποια από τις τρεις κατηγορίες ανήκει ο δρόμος, ο οποίος βρίσκεται παράλληλα στην σιδηροδρομική γραμμή, ξεκινάει από το ρέμα Καμίνια, φτάνει νοτίως της θέσης Βουνάκι και διέρχεται των ΠΠΦ-2δ, ΠΠΦ-2ε και ΠΠΦ-2β. Δηλαδή δεν είναι εμφανές αν οι εν λόγω δρόμοι αποτυπώνονται ως δρόμοι υπό ασφαλτόστρωση ή κύριοι χωματόδρομοι.

Σε κάθε περίπτωση για την περίπτωση που ήθελε θεωρηθεί πως οι ανωτέρω περιγραφόμενοι δρόμοι έχουν αποτυπωθεί ως δρόμοι υπό ασφαλτόστρωση, επισημαίνουμε τα εξής: Η αποτύπωση πρέπει να αναθεωρηθεί και να λάβει υπόψη της τις από 18/02/2016 κατατεθειμένες στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως (βλ. σκέψεις 79 έως 82 και σκέψη 83), όπου ρητά σημειώνεται ότι οι εν λόγω δρόμοι διέρχονται μεταξύ τύπων οικοτόπων και κατά συνέπεια ενέχουν τον κίνδυνο παραβλάψεως αυτών. Επίσης σημειώνεται ρητά ότι ακόμη και να υποθεθεί πως οι εν λόγω δρόμοι δεν εφάπτονται των τύπων οικοτόπων και της παραλίας ωοτοκίας, είναι βέβαιο ότι η ασφαλτόστρωση τους θα διευκολύνει τη χρήση τους και επομένως θα αυξήσει τον κίνδυνο οχλήσεων της θαλάσσιας χελώνας και φθοράς των θινών. Τέλος, ειδικά για τον δρόμο που συνδέει τους οικισμούς της Ελαίας και του Αγιαννάκη, πρέπει να ληφθεί υπόψη την Έκθεση Μικτού Κλιμακίου Ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης με αντικείμενο την διενέργεια ελέγχου νομιμότητας πράξεων και ενεργειών που σχετίζονται με υπόθεση διάνοιξης δρόμων και οικοδόμησης σε Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Δεκέμβριος 2013), στην οποία ρητώς αναφέρεται ότι με την υπ' αριθμ. πρωτ. 7793/23-12-2010 απόφαση του

Νομάρχη Μεσσηνίας ο εν λόγω δρόμος δεν αναγνωρίστηκε ως δημοτική οδός, δηλαδή ως κοινόχρηστος δρόμος (βλ. σελ 19 της έκθεσης, υπό 9.2).

Προτείνουμε την αναδιαμόρφωση της αποτύπωσης στον χάρτη 01-4 ώστε να καταστεί εμφανές πως αποτυπώνονται οι ανωτέρω περιγραφόμενοι δρόμοι. Στην περίπτωση δε, που αυτοί αποτυπώνονται ως δρόμοι υπό ασφαλτόστρωση, την πλήρη αλλαγή της αποτύπωσης τους ώστε να χαρακτηριστούν ως κύριοι χωματόδρομοι.